

կուրծքը դրած՝ ուսերը շարժելով ըսաւ .

— Յարգոյ տէր, մեք երկուքնիս կարող չենք բոլոր աշխարհքը լաւ վիճակի հասցընել. մարդուս զմարդկութիւն կըրթելու ջանքը գովելի է՝ բայց միշտ անօգուտ : Երթանք երթանք, սեղանի նշան տուին . մէկդի թողունք հիմա աշխարհիս պատշաճ սեպուած բոլոր դարմանները, և սեղանին տուածէն քիչ մը զօրացնենք զմեզ : Տէր իշխան և յարգելի տէր, կը յուսամ որ արժանի կը համարիք իմ հրաւէրս ընդունելու . մանաւանդ որ այսօր ինծի փափագելի է ձեզի հետ զուարճութեամբ օրս անցնել :

Այսպէս ըսելով հիւրընկալ իշխանը անցաւ երկու մեծարոյ հիւրերուն մէջը և զանոնք թեւոցը մէջ առնելով տարաւ խօսակցելով դէպ 'ի տուն . և ուսուցչին պատուիրեց որ ինքն ալ տղոց հետ շուտով վեր գայ : Քահանային խօսակցութիւնը հիւրընկալ իշխանին վրայ ամենին ազդեցութիւն չէին ըրած, իսկ ընդհակառակն ուսուցչին մեծ տպաւորութիւն ձգեւ էին : Նոյն իսկ քահանային մտերիմ իշխանը, որ հաստատուն կը փափաքէր տղոց քրիստոնէավայել կրթութեանը, սակայն կը կարծէր թէ քահանայն իր բարի նախանձաւորութեանը մէջ չափը անցուցած էր : Սեղանին վրայ տանտէր իշխանը մեծ ուրախութիւն կը ցուցընէր, և ամեն նոր համեղ կերակուր մը սեղանին վրայ գալու ատեն թողութիւն կը խնդրէր սեղանոյն պարզութեանը համար, ըսելով .

— Բոլորովին տարբեր պատրաստութիւն կը տեսնայի եթէ առաջուց գուշակէի թէ այսօր պատիւ պիտի ունենամ ձեր այցելութիւնը ընդունելու :

Այս սնապարծ խօսքերը քահանային անախորժ կու գային և ձանձրութիւն կը բերէին վրան : Քահանային վարժապետին հետ ըրած վարմունքը կը յայտնէին անոր վրայ գէշ համարումն ունենալը : Իսկ վարժապետն ալ տղոց հետ խօսակցելով կը ջանար անոնց սիրտը շահիլ, և փոխանակ մեծանձնութեամբ

իրեն ձգելու զանոնք, անմտաբար անոնց ըրածին կը հետեւէր, քահանային պատկառելի ներկայութիւնը բանի տեղ չդնելով՝ որ միայն իր բարւոյն համար խրատեր է զանիկայ . բայց ինքը 'ի բնէ հպարտ ըլլալով զայն խրատը նախատինք կը համարէր : Քահանայն ալ անոր ամեն ըրածը ուշադրութեամբ դիտելով ու կշռելով, միտքը դրաւ հաստատուն որ ալ չթողու իր բարեկամին տղայքը երկայն ատեն անոր կրթութեանը տակ :

Տղոց աղէկ դաստիարակութեանը համար ըլլալի փոփոխութիւնը փութացընելը լաւ չէր համարեր . վասն զի արդարախոհ անձ մ'ըլլալով ամեն բանի նախատես կ'ըլլար առաջուց : Իր նպատակը միայն տղոց բարոյական օգուտն էր . բայց նաև կերպ մը կը մտածէր վարժապետին սիրտն ալ չվշտացնելու . անոր համար Աստուծոյ օգնականութիւնը և օրհնութիւնը միշտ կը խնդրէր՝ գիտնալով որ առանց Աստուծոյ միջնորդութեանը անպտուղ կ'ըլլայ իր վաստակը :

Կը շարունակուի :

ԿԱԼԿԱԹՈՅԻ ԶՐԿԻՐՆԵՐԸ

Անոնք որ Հնդկաստան ջրկրի օգտակար արհեստը կ'ընեն պիտեղտի պարսիկ անուամբ կը կոչուին : Ինչպէս բոլոր այն ժողովուրդք՝ որ բացարձակապէս ընդեղէններով կը սնանին և շատ քիչ անգամ ոգելից ըմպելիքներ կը խմեն՝ այսպէս Հնդիկք ալ մեծապէս փոյթ ունին մաքուր զուտ ու զով ջուր ունենալու : Այն տակառները որոնց մէջ Հնդիկք ջուրը կը կրեն՝ Քաշէր կը կոչուին . սակայն պատկերս ներկայացնող ջրկիրը՝ մորթէ տիկ մը կը գործածէ այս բանիս, որմէն մահմետական ըլլալը կ'իմացուի : Շատերը այս տիկերը իրենց կռնակը շալկած կը կրեն ու ջուրը աժան կը վաճառեն . այլք ասոր հակառակ՝ առջիկներէն աւելի ճոխ, տիկը՝ ե.

ԿԱԼԿԱԹԱՅԻ ԶՐԿԻՐՆԵՐԸ

զան մը կոնակը կը բեռնաւորեն : Եւ աւսով այս ետքիններս ջրոյ մեծագոյն քանակ մը ասդիս անդին տեղափոխելու կարող ըլլալով, հնդկային քաղաքացի հեռագոյն կողմերն ալ ջուրը կը տանին : Բայց միայն անոնք որ վարժած են այս սովորութեան կարող են տիկերու մէջ պահուած ջուրը խմել, որ անախորժ համ մը կը ստանայ :

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՅԹՔ

Ամեն մարդ որ իր անձնական պատւոյն գիտակցութիւնն ունի, ռամիկ արարողականին խնդիրներէն վեր է. վասն զի բուն քաղաքավարութիւնը, այն որ սրտէն և ազնուական զգացմունքէ առաջ կու գայ, ամեն երկիր մի և նոյն է. սակայն Անգղիա այն կանոնները՝ որոնց վրայ կը կայանան ընկերութեան դասակարգական աստիճանները, անանկ խիստ են և անանկ ճշդութեամբ կը պահուին, որ ամեն օտարական ուղէ չուղէ պէտք է այն տղայական քաղաքավարութեան օրէնքները սորվի՝ եթէ չուզեր իբր անսովոր մէկ մը և անկիրթ սեպուիլ :

Օտարականաց ամենէն սովորական սխալմունքներէն մէկը, կը գրէ Փրանկ. վէյ, *sir* տիտղոսը իրենց անձին սեփականելն է, որ միայն ասպետաց, պարոնայց, խորհրդարանի անդամոց և ուրիշ քաղաքական պաշտամունք ունեցող մարդիկներու կը տրուի : Սակայն ամենէն մեծ վրիպակը՝ այս *sir* տիտղոսը ընտանեաց մականուան նախադաս դրուելն է, որ բոլոր ինքեան միայն անձին յատուկ անուան կը նախադասուի :

Առջի ժամանակները՝ այն ամեն մարդիկ որ ծառայական վիճակէ չէին՝ այլ և ոչ տիտղոս մը ունէին՝ *Master* վերադրականով կը կոչուէին, որ հիմա միայն տղոց կը տրուի : Մասդըր Լեմպդըն՝ Լէմպդընի պզտի տղայն է : Ստուարդենբուր Ժամանակէն ետքը, մեծ մարդու մը

գրելով, պէտք է *Master* տիտղոսը համառօտել այսպէս *M.* ամբողջ գրելը՝ անքաղաքավարութիւն է : Տղոց նկատմամբ խօսելով *Master* ըսելու է, այլ երբ հասակաւոր մարդու մը վրայ կը խօսուի՝ էական բան է դիտել որ *Mister* զուրցուի : Այսպէս ալ ոչ երբեք *Mistress* ամբողջ կը գրուի. այլ *Mrs.*, և կ'արտաբերուի միւսիս :

Աւելի դիտելի անկանոնութիւններ *Mirs* տիտղոսը կը ներկայացնէ : Ընդհանրապէս կը զուրցուի Միս Սարաա, Միս Մէրի, և այլն. բայց պէտք է դիտել, առաջին. որ ընտանեաց մը երէց աղջիկը, ըստ պատշաճութեան օրինաց, չկրնար իր մկրտութեան անուամբը կոչուիլ խօսուած երիտասարդ մը որ ճէնը, Միս. դըր Սիտտընսի երէց աղջիկը իրեն հարանացնելու վրայ է, չի կրնար զան Միս ճէն կոչել, այլ նա մանաւանդ Միս Սիտտընս. բ. որ ազնուատոհմ ընտանիքի մը երէց աղջիկը ոչ երբեք իր մկրտութեան անունը կը կրէ. դեռ որորոցը եղած ժամանակը՝ է միշտ Միս Գրոուֆըրտ կամ Միս Պըտտէզ. գ. կրսեր ճիւղի մը երէց աղջիկը՝ ամեն անգամուն որ երէց ճիւղին երէց հօրեղբորորդւոյն հետ կը գտնուի, ընտանեաց մականուամբ կոչուելու իրաւունքը կը կորսնցնէ. ու ան ատեն կ'ըլլայ Միս Իւլիա, Միս Արապէլլա.... Բայց հօրեղբորորդին զնացածին պէս՝ մէկէն կը դառնայ նորէն կ'ըլլայ միս Գրոուֆըրտ :

Տիտղոս ունեցող ընտանեաց կրտսեր տղայք պատուելի տիտղոսին իրաւունքն ունին, ու կը կոչուին *honorable Mr. Mrs. կամ Miss* :

Քաղաքացւոց տներուն մէջ ծառայութեան անձանց ամենէն տիտղոս մը չտրուիր ոչ մէկ և ոչ միւս սեռի : Ծառայք իրենց անուամբը կը կոչուին. աղախինք՝ իրենց պարզ մականուամբը : Այսպէս աղախնոյ մը խօսելով կը կանչուի, Ուէպէր, Սմիթ, Ուիքօքս, և այլն :

Ասպետի մը կամ պարոնի մը կինը *lady* տիտղոսը իր ազգատոհմին անուանը վրայ կ'աւելցունէ՝ և ոչ երբեք մկրդ.